

Studie: Sociální vědy ztrácejí krok

„Extrémní zaostávání vidíme u oborů s vazbou na školství,“ varují autoři nové aplikace

MARTIN RYCHLÍK

PRAHA Když si do nové webové aplikace vědců z think tanku IDEA zadáte obor psychologie, zjistíte, že Švýcaři a Norové sice líjí do výzkumu více peněz nežli ostatní, avšak v horní čtvrtině nejvlivnějších vědeckých článků v databázi *Web of Science* oborově excelují Nizozemci. České výsledky jsou chabé – citováno je pár článků za pět let na milion obyvatel, kdežto u Nizozemců přes padesát!

Ze peníze zmohou hodně, ale rozhodně ne vše, odhaluje aplikace, kterou právě dnes spustili vědci na webu ústavu CERGE-EI, společného pracoviště Akademie věd a Univerzity Karlovy.

Vizualizuje v desítkách vědních oborů kvalitu publikačních výstupů země OECD a porovnává ji i s investovanými penězi.

„Nejde jen o to, že grafy jsou přehlednější čísel. Aplikace jednak zohledňuje mnohdy zavádějící odlišnosti ve velikostech zemí, ještě důležitější je, že ukazuje situaci jednotlivých oborů a nemí-

chá jablka s hruškami... Ale hlavně: umožňuje odlišit vědecky nejvlivnější výzkum. To je asi to jediné,“ řekl LN za autorský tým think tanku IDEA **Daniel Münich** (na snímku). Dle něj se věda nemá dělat pro kvantitu článků, ale pro jejich kvalitu.

A právě to umí nové „hejblátko“ ukázat. Snadno odhalí, jak jsou které obory v různých zemích silné – anebo mizerné. To vše s korektivem velikosti země i vkládaných peněz do vědy. „Znalé nepřekvapí, že Švýcarsko má výkonnou ekonomiku i vysoké výdaje na vědu, ale jeho publikační výkon v nejvlivnějších časopisech v mnoha oborech výrazně

převyšuje i to,“ upozorňuje Münich, jenž aplikaci vymyslel a vytvořil spolu s profesory Štěpánem Jurajdou, Stanislavem Kozubkem a ukrajinským doktorandem Tarasem Hrendashem.

Rozdíly galaktických rozměrů

Třeba v organické chemii jsou korigované počty českých článků (v první čtvrtině nejlepších časopisů) takřka rovny Japonsku či Francii, jež dávají na výzkum více peněz. „Poměrně vysoký výkon v nejvlivnějších časopisech řady našich přírodních věd ovšem doprovází i abnormálně intenzivní publikování v málo vlivných titulech. To máme společné s řadou zemí bývalého východního bloku. Nabízí se otázka, do jaké míry je důvodem slabá kultura hodnocení výzkumu a vysoká podpora směřovaná u nás na přírodní vědy,“ táže se docent Münich.

Upozorňuje i na další specifikum. „Co v rámci země EU z někdejšího „východu“ bije do očí, je malý objem kvalitních publikačních výkonů společenských

věd. Extrémní zaostávání vidíme u oborů s vazbou na školství a vzdělávání, včetně psychologie. Vůči Finsku a Norsku, Nizozemsku jde o rozdíly galaktických rozměrů! V těchto oborech ČR a spol. téměř nepublikují ani v málo vlivných časopisech,“ varuje Münich. To jej překvapuje obzvláště, neboť sleduje „dojmologii“ prostoupené diskuse o reformách školství a slabý výkon oborů, jež jsou pro rozvoj Česka opravdu zásadní, se tu přehlíží.

Podle autorského týmu je nová aplikace užitečná nejen pro výzkumníky samé, poněvadž odhaluje případy „nestandardně“ výkonných oborů či zemí, ale i pro státní správu: pro vyšší úroveň řízení české vědy, hlavně na úrovni ministerstva školství, vládní vědecké rady nebo Akademie věd.

„Nejruznější uživatelská nastavení poskytují zájemcům nepřehledné množství vzhledů. Řada z nich otvírá i otázky, na které už se dávno měla hledat odpověď. Snad se s hledáním odpovědí začne teď – i díky naší aplikaci,“ vybízejí k činům vědci z IDEA.